

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Consolatio Desperantium, Seu Conciones De Magna Dei
erga Peccatores serio poenitentes, comitate**

Bosquier, Philippe

Coloniae, 1617

Concio Vndecima.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56142](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56142)

& sanguinem agni, humorē, & huius agni qui omnia
 pertulit, naturalem participarem complexionem
 cibis enim & poris possunt complexionem immu-
 tare. Sperabat quod in ipsum mutaretur: non tu
 tabis me sed tu mutaberis in me Interim semper ut
 manemus: lupi sumus agnum comedentes ait B. Chrysos-
 tomus. Emendemus hæc quæso, &c.

D. Chry-
 so. 6. ad
 pop. Ant.

CONCIO VNDECIMA.

Græca. Themà, Καὶ ἔσπλαγχνίσθη.

Vulgata. Et misericordia motus est.

Syriaca. Et misertus est eius.

Factâ repetitione usitata sermonis præceden-
 tis, ita propositum.

Dicemus } I. Quod varijs modis nobis noceat, nisi fuer-
 hodie } mus misericordes
 } II. Quod Deum nobis reddamus aduersari
 } nisi clementes fuerimus.

QVOD MVLTIS MODIS NOCEAT
 nisi fuerimus misericordes.

Hesterno die audiistis (dilectissime anime) quæ
 & quanta nos ad clementiam inuitent & alle-
 ciant, Hodierno die ostendemus, quæ & quanta
 inhumanitatem ac ferocitatem dissuadeant & conde-
 nent. Quod multum damni incurramus ulciscendo: ob
 vindictam tam in hac vita, quam in alia castigemur
 quam parum solati ex vindicta sumamus: Quod ob
 eam sepe honoris ac famæ iacturam, immo omnium bono-
 rum faciamus: Quod gaudio illo, quo aliunde per-
 fundi possemus, nos ipsos priuemus. Quod ob zelum
 vindictæ vitæ, & sepe haud dubie Dei gratiam, vel quæ
 habemus, aut ipsius augmentum consequeremur, ac
 Dei vitam æternam, amittamus. Odamnum ob volu-
 ptatem adeo breuem, inestimabile, verissimum illud:

Atilla

Mille parit luctus homini brevis una voluptas:

Gaudia plus aloes, quam tua mellis habent.

Dico imprimis quod hæc vindicta causa sit sæpius-
culè, vt honoris ac bonæ famæ iacturam faciamus:
honus siquidem illi non debetur, qui tam abiecto est
animo, vt seipsum vincere uon possit, vt animum suū,
minus quam fessor equum, possit condocere, vt
põssiones suas rationi nequeat subijcere, denique vt
omnia quæ facit & dicit affectuum impetu ad instas
bestiæ, stulti, furiosi dicat vel faciat.

Dicisq; facisque quod ipse

Non sani est hominis, non sanus iuret Orestes.

Verè honoris præclarus est titulus, vt quis hu-
manus, clemens & mansuetus appelletur, imò princi-
pè dignus quo vocatus est Philippus Burgundæ dux,
Ludouicus mansuetus &c. E diuerso titulus infamis
est, cum quis inhumanus, inexorabilis, implacabilis
& habetur & nominatur. Ideò plerèq; nationes pessimè
audiunt, quod vbi semel ira perciti pollicis va-
gulam memorderint, aut suum, iura dios, dixe-
rint, animo permaneant obfirmato. Serius, aut citi-
us in vindictam prorūpent. *manet alta mente repostū*

*Perfidus
Sarr. 3*

Iudicium Paridis spretaq; iniuria forma.

Virg. 1.

Deinde sæpè, id euenit quod commemorat Cice-
ro huc in modum: Sæpè ait grauius vidi offedere animos
auditorum eos qui aliena flagitia apertè dixerunt, quam eos
qui commiserunt. Sic perlapè fieri videmus, vt ij qui in-
iurias in se admissas puniunt, & se earum vindices ex-
hibent, plus spectatores irritent, & ad iram cõcitent,
quam ipsos delinquētes, vel propter modum iniquū
quo in vindicando vtuntur, vel propter ipsius vindi-
ctæ excessum, aut propter delinquētis imparitatem.
Vt si puer, fœmina, malè sanus nos offenderit. Tunc
enim statim in ore illud est.

AEneid.

Egregiam verò laudem, & spolia ampla refertis,

Cic resp.

Tuq; puerq; tuus: magnum & memorabile nomen,

in Salust.

Vna dolo Diuum si fœmina victa duorum est.

si tamen,

Fœmina in pœna est, nec habet victoria laudem.

Ciceron.

est Vide

Sebast.

Conrad.

Egnat.

Virg. 4.

AEneid.

Vide

Claud. p. rad in he.

Hinc quondam querela exorta est, & exclamatio in

populum Locriensem concitata, quod immanius in Dionysij Tyranni iunioris tyrannides animaduerſerunt. Ipsiſ liquidem filias proſtituerant, & inter digitorum vngues clauiculis ferreos intruſerant. *Ecce cadit in quenquam tantum ſcelus!* Cum præſectim naturaliter patientibus, ſupplicantiſ debilionibus compatiatur & faueamus.

Adhæc dedecus eſt non minimū ſi quis tēpore opportuno, & ab Eccleſia conſtituto, non ſic auſus cōfiteri & cōmunicare, vt in paſchate, aut tempore ſolilarij, vel propter remorſus conſciētiæ quibus agitur, ac præpedimur: vel propter eccleſiæ, Epilcoporum & præbiterorū cōſtitutiones, qui in diſpoſitiones ſcientes à ſacra nos cōmunionē repellunt, vel debent repellere. Præclare magnus Chryſoſtomus:

Chry. ho.

6. ad pop.

Ant.

Sive quis dux militia ſit, ſive princeps diademate conatus, indignè autem accedat, prohibe maiorem illo potestatem habes.

Euse. Caf.

lib 6 eccl.

hiſt. c. 25.

Concilium Carthaginēſe etiam prohibet ne oblationes fratrum, qui concordēs nō ſunt recipiantur. Eusebius Cęſarienſis Epilcopus narrat, quod anno 246 cęſar Philippus quidam Chriſtianus Imp miſſæ velle aſſiſtere, & vigilia paſchæ communicare, paſſus ſit reſuſſam ab Epilcopo loci, niſi prius præmitteret conſeſſionem, pœnitentium ritum ſeruariet, ac peccata deleteret, quorum accuſabatur, lubēs hæc omnia fecit, etſi non abſq; verecundia. B Ambroſium ſimile quid ſuo Theodoſio feciſſe ſcriptis cōſignatum legimus, quod in Theſſalonicenſi iuſto acerbius deſeruiſſet, oblectus eſt Theodoſius. Quis pudor hic fuit, pœnitentis, quæ ignominia? ignominia fuit, infamia, dedecus, contumelia, quod talem ſuis offeſſis promeruiſſe fuerint pœnā: honori verò maximo fuit illis & laudis, quod tam promptè ſacerdotum obtemperarint & ſe ſubiecerint imperio.

Si pauper Ioachimus pater beatiffimæ Virginis, loco ſummi dedecoris habuit, quod ſoleni dedicationis die in Ieruſalem ab Ifachar ſummo ſacerdote ab altari & oblatione eiectus eſſet & excluſus, ad quod ſterilis eſſet, (petebat liquidem à Ioachimo qua

fronte inter fecundos, is qui infecundus erat, & sine prole ausus esset comparere, cum non ignoraret oblationes eiusmodi hominum non esse Deo gratas, quos prole indignos iudicauerat. Si dico tanti fecit hanc ignominiam, ut se hominum consortio indignum reputaret, ut in solitudinem, hanc deuoratum ignominiam, & dedecus hoc imaginarium sortitus, secederet & vitam ad tempus pastorem ageret, quantam infamiae notam contrahit, is Christianus, qui iuste ab ingressu ecclesiae prohibetur. a communione fidelium, ac ab eorum caelestis ac mystici conuiuij participatione arceatur, & praesertim in solenni illo paschae die, quem Sanctus Gregorius Nazianzenus omnium Regem appellat? *Ex templo ex templo, procul ite profani, foris canes. Amice quomodo huc intrasti, non habens vestem nuptialem?*

Vide fratrem Laurentium. Cuparius L. general. 5. vita S. Annae cap. 3.

D. Grego. Nazianzenus. 2. de susurrare pariter.

Patet ita notum est omnibus & perspicuum, quod qui iniuriam sibi illatam vult referre, saepe, ut turo fertur adagio, *soleat irritare crabrones, & oleum igni imponere, & ut ardeat vehementius, insufflare. Quod laesat inimicam suam, ut peiora concipiat, faciat, dicat, ex vno homine diabolari duos exsuscitet, aut odinam, vel unam sibi infamiae notam iouat: parua scintilla magnum saepe excitat incendium.* Nec enim homo aptus imitatur, quae ubi semel emiserit & infixit aculeum, imbellis est, quia vim suam totam exurit: At homini mille sunt pugnae modi, ac se defendendi, manus, pedes, oculi, vultus, status, gestus, risus, & quae his excellit, lingua, quae semper est certare parata, nunquam fatigatur, nunquam eius acies, etsi conerter assidue, et unditur, non ab similibus est Ogeri Dani, aut Goliath gladio. *Non est similis huic non etiam ab similibus folijs Aegypti, quae plicantur, sed nunquam rumpuntur. Lingua, ut sciat, sagittarum inexhausta est pharaetra, quid detur tibi aut quid apponatur ad linguam dolosa.*

Lib. Reg.

Sic cui se prima iniuria, aut contumeliae ultorem praebet, & quicquid nocenti potest in aduersarium suum conijcit, saepe quae nollet, audire & pari-

tur: *Qui qua vult dicit, qua non vult audiet.*

Rob 6.

Qui qua vult, agit aut infert, qua non vult patitur q̄
refert. Acrior non posset esse aut turpior infami,
quam si illatam referat iniuriam. Est quod accipit
rostrum ardeē alis cōtectum p̄caueat, dum in eam
vult inuolare, subinde contingit, vt qui rostrum vult
acutum p̄scindere, aut illud capiti obtegere, ro-
strum excipiat. Quippē non desunt magistri Aliborū,
per quos, verborum scommatibus & dicerijs quis cū
alijs certamen ineat, & verborum iacula retorqueat,
& dum hoc contingit, ridet p̄stacus, ridēt quoque
p̄sentes sunt. Atque sic ē morbo leui, in grauem,
ē Seylla incidit in charybdim, vt habet p̄uerbium.
Hoc est de malo in peius: *Qui timent pruinam, irruet
super eos nix.*

Baccha bacchanti si velis aduersarior,

Ex insana in sanio rem facies, feriet sapiens. ait quidam
sapiens sapienter.

Consultius foret si se in pace quis cōtineret, & su-
p̄ficiū, vt aiunt, portione contentus esset, & quiesce-
ret, & si ei in toto benē nō sit: *tamen dimidiū plus con-*
Audiuistis aliquando lepidum illud dictum quod de
subrustico enarrari solet, (siue illud domini Gaulard
sit, siue Domini de Vaudosime, aut alterius nost̄ a-
tatis Aesopi,) cui cū milites mediā p̄ni, quē habebat
partem, furto auferret, velletq; cōcionatorio iungi
officio, ac ferid diceret, q̄ in die iudicij exactā essent
de hac iniuria corā supremo iudice rationē redduri,
tā parum effecit, vt nec restituerint q̄ vi abstulerant
milites, quin potius alterā quoq; panni partē vicul-
ferint dicētes: quandoquidē tantum nobis p̄scri-
bis terminum, nempe vsq; ad iudicij diem, in quo si-
mus rationē reddituri, iterum & alterā panni partem
auferemus. Si tolerabiliter, & nō repugnante primā
panni partem dimisisset, alteram sibi reseruasset.

Quid? nunquā intellexistis per plures fuisse qui, cū
omni rigore suos vellēt persequi accusatores vellēt-
que ij cauerēt palinodiam, ac honorabilem honoris
reparationē restituerēt eō tandē deuenere, v. & fures
&

& latrones ipsissimi sint adiudicati? Si eos quis dixerat; ut cūq; vino capros, veri postmodū probabantur ebrij: si filias nimis lasciuas vocauerat, veræ meretrices inueniebatur. Quis nesciat turmam militum, si persequentibus eam hostibus prematur & pugnare cogatur, sæpè omni timore postposito animum resumere, & ausu generoso in hostes pedem referret. Tunc de pontibus potius aureis eis erigendis, quam de continuanda persecutione instituitur colloquū.

Optimè nobis consulere, si aduersarios, dum animaduertunt nos aliquid in illos machinari, hæc & similia animo & cogitatione contrectare nobis persuaderemus: Si sapias, tace, ne doceam te: legendam noui tuam, cuius tu ignarus es, aut te ignarum simulas.

*Parcius ista viris tamen obijcienda memento
Neuimus qui te transuersa tuentibus hircis,
Et quo, sed faciles Nympha risere sacello.*

*Virg.
eclog. 3.*

E contrario dum dissimulamus, dum hominem ira perimotum placidè & sedatè toleramus, videmus sequenti die, hos Rhodomontios, hos furiosos Rolandos ad pedes nostros prostratos, veniam postulantes, omnia reuocantes, carnem denudantes, omnia pro nobis sufferre paratissimos, *in festum uolet esse, furor quod suaserat.*

Hoc est Parthorum more vincere, nimirum fugiendo: Hoc est cervicalibus & culcitris molliibus frameas infringere: Hoc est lentitudine fulgur euitare, nec enim rebus nocet cedentibus: Hoc est dormiendo fulgur declinare, nec enim dormientes, ut volunt, fulgure tanguntur. *Sermo mollis (aut nullus) frangit iram: responsio dura suscitatur furorem, Prouerb. 13.*

*Ut fragilis glacies interit ira, mora
Cedere repugnantem cedendo victor abibis.*

*Ouid. de
arte.
Idem sec.
de arte.*

Denique contigerit, ut contingit læpiusculè, vel vigilantia, & custodia sollicita eorum, quibus intentatur minæ (nā ferè vltimi pereunt qui verbis terrentur & minis, minæ elata multum nocere solent. *Semeca in Medea. Perdunt professa odia vindictæ locum, relaxa*

præmissa minus seruiant, ait B. Gregorius) Vel consilio & defensione amicorum; aut Dei bonitate & misericordia, qui suorum protector esse solet: *Dedisti metuentibus te significationem, ut fugiant à facie arcus, ut liberentur dilecti, scuto circumdabit te veritas eius: non timebit timore nocturno. A sagitta volante in die, à negotio perambulante in tenebris, ab incurso & demonio meridiano &c. suos Deus custodit omni custodia. (Tu vallasti cum dicebat Satan de Iob) quasi dicat: tu Domine Deum tuam seruum Iob ut in asylo, ut in vrbe refugij detines, non secus ac Rex Acrisius filiam suam Dauacem turri aenea incluserat, eamque custodiebat:*

Dominus firmamentum meum, & refugium meum.

Deinde dirigit suos Deus. *Qui docet manus meas ad praelium, & digitos meos ad bellum. Immo ipse brachia suorum dura reddit & fortia ad æris instar: dedisti arcum arcum brachia mea. Vel impedit Deus suorum inimicos ne tantum noceant quantum vellent: in campo & freno maxillas eorum constringe, qui non appropinquant ad te. Vel inimicorum & aduersariorum arma, ac consilia, euertit & dissipat. Siue alio modo suis succurrit, & protegit.*

Si itaque ita euenerit, ut quis alteri nocumento esse voluerit & non potuerit, manus ei inferre tentabit, & bene delumbatus redierit, nonne summum hoc dedecus merito iudicabitur? Nonne talis in tenebris latitare debet torus tremendus, & pudore suffusus ut Galli Gallinacei facitare solent, teste Plinio, dum superantur? Nonne centies & centies in die illi obijcietur vel illud Biantis: *Quid stulti proprium est non posse & velle nocere.*

*Plin. lib. 5.
hist. nat.
ap. 8.
Bias apud
Ausoniu.*

Vel illud Isaia: *Audiuimus superbiam Moab, superbus est valde: superbia eius & arrogantia eius, & indignatio eius plusquam fortitudo eius. Aut illud ex medicina & Physiogaomia: Cholericus multum vult. & parum potest: illud quoq; Poete in eundem quadrare poterit. Velle quod potest Item illud: *vana sine viribus ira: nec enim cit homine eo stultius, qui maiora viribus audet.**

Et talis meritò per alios aduersarios cum summa ignomina ad inimicum suum victorem amàdari potest, quoties cristas volet at tollere, ac se vanè ostētare: *Notumus ē qui te, & quisquam nomen lunonis adoret?*

Quædam natio rei bellæ gloria illustris, ex parte à gloria excidit, quod animo nimis obstinato & præfracto vindictam de inimico suo sumere solita fuerit, nec tamē eam sumere sapissimè potuerit. Immo succubuerit ignominiosissimè, etiam in proprio solo, vt nō immeritò hoc dicteriu in eā contortū fuerit, *talis natio vincit* Ironice, pro vincitur: nimirū ab ijs quos se superaturam omnino in animum induxerat.

Vitius dico, quod dum iniuriam referre molimur, fortunas nostras dissipamus: medicis siquidem emplastra sunt persolucenda, lassis pro tempore quo ægriou decubuerunt, satisfaciendum, Si mutilati fuerint aut occisi, pax vel cum mutilatis, vel occisi hæredibus tractanda est. Aduocatis, si ius prætendimus, etiam aliquid obueniet, habebit & iustitia partem non minimam. Sæpius filco omnia bona cedunt. Sæpius sententia Iudicis aut propria sponte in alias provincias immigrandum est. Quam multi Reges dum animo digladiatorio se vindicare voluerūt, ad fortunam adacti fuerunt miserandam, statumque suum euerterunt penitus?

Aded quippè perniciofa est vindicta, aded hominibus inuisa, vt non facilè quis se Domini alicuius, aut Principis iugo subijciat, quem iuexorabilem esse intelligit aut implacabilem; Et si quis subierit, protinus excutit illud. Quis puer, si sui iuris fuisset, non se in disciplinam Orbilij grammatici celeberrimi, libenter dedisset, nisi eius crudelitas obstitisset? tempore Ciceronis hic floruit, tantaque fuit in discipulos suos immanitate, vt *plagosus*, ab Homero proprio discipulo fuerit appellatus: Et his epithetis à Suetonio descriptus: *Fuit, ait, natura acerba non modo in Antisophistas (quos omni sermone lacerauit,) sed etiam in discipulos.* De quo sic etiam Domitius Marsus;

Vide
Quint.

Si quos Orbilius serula, senticaq; cecidit:

Verè in eam deuehor opinionem, quod eius scholæ planè deserta fuissent, nisi eas parentum imperio, filij frequentare ob insignem qua erat eruditionem compulsi fuissent;

In aetatem infirmam, & iniuria obnoxiam, nemini debet nimium licere, ait Quintilianus.

Ecquod mancipium libenter diuendi cupere Domino duro & feroci: Ecquod mancipium si Dominum difficilem, iracundum, implacabilem, acrem ultorem, habuerit, qui propensior sit ad verbera infligenda, quam ad victum subministrandum, qui etiam si benefeceris tumultuatur: si quid malè admiseris, plumbea ira commouetur, quales plerumque diuites sunt & magnæ auctoritatis homines; iuxta illud Plauti:

*Plaut. in
penulo
act. 3. scena
ult.*

*Verum ita sunt nostri isti diuites,
Si quid benefacias, lenior pluma est gratia:
Si quid peccatum est, plumbeas iras gerunt.*

Qui etiam scribunt in marmore laesi, qui te factorum aut dictorum memores futuros astruunt.

*Virg. 3.
Æneid.*

*Nec dum etiam causa rerum, seuq; dolores
Exciderant animo, manet alta mente repostum*

Judicium Paris. Qui quod promiserunt exequuntur & suos plagis mulctant acerrimis, quod differunt non aufertur. Ecquod, inquam, mancipium, si talem habeat Dominum, non ei ad calendas græcas rediturus valedicat: mallet fugitiuus per syluas diuagari, & in antro etiam cum leonibus, vt Androëdus ille leonis medicus (attestante A. Gell. lib. 5. noct. At. c. 14.) & pet leonem ereptus, quam diebus singulis sub eiusmodi tyrannicè discrucari.

Vnde quæso contingit, vt sæpè Reges suis destituatur subditis ac prouincijs, vt Roboam filius Salomonis, nisi quia ipsi, aut eorum ministri inordinatis affectibus cuncta gubernant, immò vindictæ zelo reuigerunt, & rarissimè inter eos illud *miser cordia motus*, sed læpius, ira motus, furore percitus auditur, legitur,

rur confpigitur? Sic opprelli dum alios offendunt opprellor, conſpirant & coadunantur, *infirma auxilia, firma conſenſus facit.*

Corpus noſtrarum prouinciarum, prohdolor, non ita diuulſum eſſet & diſſociatum, & à iugo boni ſui Principis auulſum, ſi *mifericordia motus*, in quorundam regionum miniſtrorum cordibus fixius quam ira motus locum occupaffet. Si pes miſericordiæ potius quam pes iuſtitie præceſſiſſet, vel ad minus æquali grefſu proceſſiſſent. Cæterum quia quidam regij miniſtri non vt Paſtores gregis ſibi commiſſi, ſed vt lupos ſe habuerunt: *ouem lupo commiſſiſſi*, oues omnes diſperſæ ſunt & diſſipatæ, immò extrætes adhuc nonnullæ, nec ſolum extra ouile & obediẽtiã naturalis ſui Principis, ſed etiam, quod magis dolendum eſt; extra ouile Ieſu Chriſti & eccleſiæ gremium. Vicia huius, *mifericordia motus*, cum vicia zeli iuſtitie; in æquali plus minus quantitate erat vera nicotiana, erat verum moly Homericum, antidotum erat, & totius huiusce mali remedium. Via erat recolligendi has oues diuiſas, & in caulam Sactæ matris eccleſiæ reducendi.

Bataui illi arietes, fortaffis non tam obfirmato ac periuicaci eſſent animo, non ſolum ad redeundum in eam à qua deſciuerũt eccleſiam; ſed ad id quod ouilis eſt Chriſti, ſuis verborum præſtigijs ſeducendum, & tanquam lupi, ad oppugnandum Dominos ſuos, paſtores ſuos, ouile & oues. Quid meruiſtis oues? fortaffis aut emerſiſſent, & vt prodigus ad patrem ſuum reuerſi fuiſſent, quem mitem ſciebat, & ad ignoſcendum procliuem: aut facilè paſtoris humeris in ouile importatæ fuiſſent.

Modus quo obuiam itum eſt tot machinationibus in Imperatorem Auguſtum excogitatis, non ſupplicia fuere immania: his ſiquidem aliorum animi, ad imitandos antiquos latrones & homicidas erigebantur potius & confirmabantur: ſed ſuum fuit, *mifericordia motus*; & remiſſio, quam in inſtanti imperiũt ijs, qui vltimæ coniurationis erant conſcij, nã

veniam indulget omnibus accusatis, quos tamen prius modicæ increpationis virga correxerat, immo Corneliū auxit consulatu. Ab eo tempore non conspirationes dumtaxat, sed conspirationum omnis celavit suspicio. Hoc misericordiae oleum in mare trahit nullum, omnem prorsus tempestatem compescuit.

O nobile recipe hoc *miseri cordia motus*! recipe utilissimum vel ad conservandam corporis reipublica sanitatē, vel ad recuperandā si perditā sit; Delphum rex piscium est, quem caterratim sequuntur pisces, quod mansuetus sit & philanthropos.

Benedictus Deus, quod Principes nostri iam tandem hoc experiantur, & toto conatu per media contraria occurrere contendant, *Sedes ducum superborum Deus destruxit, & sedere fecit mites pro eis* Eccl. 10. Faxit Deus ter opt. max. ut ipsorum vñctiones tam dulces sint & propriae, ut à vera fide seiuncti resipiscant & per *miseri cordia motus*, nostrorum Principum mansuetissimorum, reconcilientur. Ut *ira motus* aliquorū ministrorum nimis ferocium, & in mansuetorum, ac ad vindictā propensiorum, qui omnia perdere, omnia excelsedere, omnia igne cōsumere, omnia voluit subvertere, cesset tandem & tranquilletur, & quos *ira* & *feritas* dissipauerat, colligat *miseri cordia* & *humanitas*, dissiuncti ac infirmi conlocietur ac consolidentur. Omnino futurum, Dei fauente clementia, spero, ut omnia tam preclari corporis membra rursum in unū coeant, copulentur, adglutinentur *ossa ad ossa*, & hoc medicamine notati huius potentissimi *miseri cordia motus*, in toto nostro Belgio, *Sedes ducum superborum destruxit Deus, & sedere fecit mites pro eis* Eccl. 10. Sed sobriè & temperatè de his statuū mysterijs, & regalibus Sacramentis agendum: *Mysteria regni, & sacramenta Regis abscondere benū est*. Ad nostros arietes redeamus. Dico igitur quod plus nimio vindictam appetere potestati oblit, nec facile quis ad honoris fastigiū subleuetur qui facilius exacerbatur. A paruo cane sapè tenetur aper. Lucius, aut lupus piscis à ranula vno, aliquando utroque oculo priuatur, dum pleno saltu in ipsius caput coxis extensis insilit, oculosq; ladir, vel panitus eos luminib.

Vide libel.
lat ioco
seriorum
ioco. 649.

bus orbat. Et quavis vltro citroq; lucij per piscinam excurrant, & se ramis, aut arūdinibus piscinæ illidat, vt hunc paruum inimicū excutiant & sua sede deturbent, illos tamen prius defatigatos & languentes fū- dum adire cōpellit, quā super aquā coaxans & quasi triumphans resiliat, & de victoria inflata, renatet. Miseri interim lucij fame pressi discurrunt, & fameli- eum venere, arena duraxat implent, occæcati siquidē cum sint, piscibus alijs non possunt insidiari. Quidē nec aquila quidem in sinu leuis, ab insidijs Scarabei & machinationibus tuta est, & secuta. Homunculus in- gentem potest prosternere quercum. A capris & ou- bus plerumq; capiuntur lupi.

A cane non magno sapē tenetur aper.

Præterea appetitus iste vindictæ sapius nostrum frangit animum, omnemq; excutit letitiā, ac efficit vt quasi iam in hac vita alterum pedem in infernū præ- cipitem demus (sit tamen vita talis si vita appellant) At mites & mansueti quasi in paradiso viuentes, bea- torum gaudium, quod est consummatissima pax, per anticipationē, prægustant, ita Regus Propheta. *Ma-* Psal. 36.
fueri autem hereditabunt terram, & delectabuntur in mul-
titudine pacis. Exultet mansueti & latentur. Et Christus
 ipse: *regnum Dei intra vos est.* Item: *iugū meū suauē est:*
iugū Christi mansuetudo est & humilitas. Et alibi: *in*
patientia vestra possidebitis animas vestras, nā vbi omnes
 amaueritis, ab omnibus etiā amabimini. Animis verō
 ferocibus, cholericis, exasperatis nullum est gaudiū,
 nulla quies, pax nulla. *Circum errant furia, poenarumq;*
omnis imago. Dū omnibus lites intentant, & in omnes
 irūpere volunt, omnibus sunt exosi, insurgunt in eos
 omnes, veri Ismaelites, Saraceni, Turcæ: *manus eius cō-*
tra omnes, manus omnium cōtra eum. *Infernus, infernus*
domus mea est, dicebat patientissimus ille Iob. Ira & his
 tumultuosis & turbulētis dici potest: *Infernus infernus*
intra vos est: dolores inferni circūderunt vos. Verē infern^o,
 ecquid. n. in mundo ira laboriosius, quid cū gaudio
 pugnātius? *ira quid laboriosius?* ait Seneca. Quib^o nō su-
 stis, quib^o nō facibus horū hominū ferociū incendū-
 tur ani-

*Syl. Itali-
cus.*

animæ? quibus nō motibus, & quasi flagellis, ad vici-
dictā sumendam concitantur? Quā eorū animæ die
noctūque anxie sunt & inquietæ? quibus non mal-
leolis, tinnitibus, gryllis, eorum diuexantur caput
quot conceptus, quot cogitationes, quot machina-
tiones, quibus citò, propriè, duplò vlciscantur; aut
quibus inimicorum suorum insidijs & stratagemam-
bus obstant, eos torquent & irrequietos reddunt
Quare iratus es, & concidit facies tua? dicebat Dominus
Deus Cain.

Gen. 4.

Quantò aduersariorum timore, & tremore com-
piuntur? Nec enim aliter fieri potest, quin is, qui-
lios timore percellit, etiam ipse timore capiat. Pe-
gnantium timor, non vnius dumtaxat partis est.

Clau. de

quarto

Honorij

consulat.

Qui terret plus ipse timet, ait Claudianus.

Qui terret idem & trepidat:

Timet timētes, metus in auctorem redit, dicit Seneca.

Sunt qui arroganter & elatè loquuntur, & extensis
se irarum motibus efferuiscere ostentant, & tamen ti-
more ingenti afficiuntur, eosq; reformidant, quibus
se existimant timorem incutere. Qui alios terret, est
quod etiam terreatur: *multis terribilis, cauet o multos*,
ait antiquus quidam. Aut de nocte surgendum erit, ut
in nemore suum exspectet aduersarium: aut tremen-
bunde ambulandum erit, & thorace chalybeo mu-
nitus, borbardis onustus, gladio accinctus, stipatus
comitibus procedat necesse est, cui & vix centum
oculi, si tot illi, ut Argo inessent, suffecerint, ad excu-
bias agendas, ac insidias inimicorum cauendas & de-
tegendas.

Deinde vel benè succedit iniuriam inimicorum re-
pellendo, vel malè. Si benè, statim gaudiolū aliquod
occupat pœnitudo & dolor. Pœnitudo siquidem &
dolor ipsum concomitatur peccatum: *Statim, in fori-
bus peccatum aderit*. Acce dit iustitiæ, parentum, & a-
micorum ipsius offensi timor. Et tunc dici solet, quod
Lamech cum casu occidisset Cain, quem feram ali-
quam dumetis inuolutam arbitrabatur, dicebat
Audite vocem meam uxores Lamech, quoniam occidi
virum

Gen. 4.

virum in vulnus meum, & adolescentulum in liuorem meum.

Rursus remorsu conscientiae vrgetur & exagitur quod amice fortassis vitam eripuerit, vel in exilium pepulerit, aut ei nocumētum aliquod intulerit. Quot stimulis & quibus agitur sicut, putatis, Alexander magnus, dum Clytū fidelissimum suū amicum, & quo familiarissimē utebatur, eō quod Philippum patrem Alexandri defendisset, & ipsius Alexandri pompam, apparatus & intolerabilem excessum arguisset, de medio sustulit? Narrant Diodorus & Iustinus Historiographi, quod cum ipsius ira non nihil deseruisset, dilectissimo suo perēpto, etiam sibi mortē consciscere tactus dolore, & pœnitudine non minus furiosā, quam eius fuerat cholera, tentārit, immodō manus sibi attulisset, nisi a suis fuisset præpeditus, & in cubiculo reclusus, in quo per diem noctemque integram, nemini locutus est, continua suspensio ex imo pectore irahens, nec quisquam ad eum accessum habuit, etiā si fuisset intimus amicus & familiaris. Addit Iustinus: *Ob hac, inquit, illi quadriduo perseverata inedia est, donec exercitus vniversi precibus exoratus est.*

*Iust. lib.
12. hyst.*

Quanto desiderio Athenienses sui Themistoclis, quem liuore inuidiae in exiliū detruserant, commoti sunt? Et Romani suum Camillum, quem etiam ex inuidia, & ingratitude in exilium eiecerant, cum Brēnus cum suis Gallis Senonensibus iam ipsorum urbē incendisset, & ipsorum Capitolium obsidione cinxisset, eosque fame pressisset, quibus non votis exoptauerunt? Historijs Gallicis proditum est, quod magnus ille Enguerandus Marignius, penes quē sub Philippo le Bel rerum erat potestas, anno 1315. suspensio interierit in Monfaucon iuxta Parisios; & quidem in eodem patibulo, quod ipsemet alias cum palatio Parisiensi, instantia suorum inimicorum erigi iusserat. At protinus ipsius desiderio flagrarunt, ijdem, qui mortē ei machinati erant, & eundem inter viuos esse votis exoptarunt ardentissimis. Iudas ipse nunquid *penitentia ductus est, quod tā sceleratē propriū & prodidisset*

*Bern de
Gerard in
sua Franc.
hist. li. 13.
Pag. 79.*

Virg. 4.
Æneid.

didisset & vendidisset Dominum? Hocne est quod lo-
dæis Dominus minitabatur dicens: Ego vado, & que-
retis me? Et nomine Dido, sapè vocatur. Sic quondam Her-
cules, eum propria vxori necem attulisset, exagitans
furijs eius filijs, respuit, & agnito scelere, tanto cõsi-
cientie remorsu diuexatus est, vt vitã sibi exhaustisset, nisi
parentis sui preces eum fuissent remorata. Sic per-
spè vltoribus accidit, dum ira inflammata vindictam
sumere volunt, tristantur, & lachrymas effundunt.

Seneca in
Herculo
furente
act. 5.
Voces sunt
Herculis.

Dent arma panas, vos quoq; infaustas meis cremabo
lis, ó non merciales manus.

— nemo polluto queat,

Animo mederi: morte sanandum est scelus.

Horatius: Virtutem presentem odimus

Sublatam ex oculis quarimus, inuidi.

Quid? quod & ipsi parentes persapè mærore con-
ficiantur, si in proprias proles seuerius animadu-
terint: Terentius princeps latinorũ Comædorum, in
quadã comædia senẽ penitentẽ introducit, quod as-
perius filiũ tractasset. & eã ob causã dicit eundẽ vitã
vixisse austeram, multaq; mala & incõmoda pertulisse
tantisper, donec tandẽ peregrinatione reuersus esset
filius. Sed vt loquatur Terent. & quã verbis hæc fle-
bilibus recẽseat, audiamus. Ter. in Heaut. Act. 1. sc. 1.

Eum ego eieci hinc miserum iniustitia mea.

— usq; dum ille, vitam illam incolit

Inopem, carens patria, ob meas iniurias,

Interea usque illi de me supplicium dabo,

Laborans, quarens, parcens, illi seruiens.

Ita facio prorsus, nihil relinquo in edibus,

Nec vas, nec vestimentum, corruasi omnia,

Ancillas, seruos, nisi eos, qui opere rustico

Faciundo facile sumptum exerceant suum,

Omnes produxi, ac vendidi. inscripsi ilico

Ædeis mercede, quasi talenta ad quindecim

Coegi. Agrum hunc mercatus sum, hic me exerceo.

Decreui tantisper me minus iniuria

Chreme meo quato facere, dum siam miser,

Nec fas esse vlla me voluptate hic frui,

Nis

Nisi ubi ille huc saluos redierit meus particeps.

ANRON hæc est patris luctuosa lamentatio? Et hæc illi euenere ob defectum *miseri cordia motus*, quod nimirum nullam iuuenturis habuerit rationem, & cuncta ira motu sine commiseratione transegerit.

Quot patres inuenire est, qui filijs suis infausta imprecantur, eosq; diris deuovent, immò nonnunquam, (horret dicere) eos auferant cacodæmones, vel possideant optant & precantur? Et sic contingit plerumque; & cum eos immensis angoribus & languoribus confictari videt, tunc summo confic iūtur mœrore, tūc se habent impatiētius, cui sanctorum in eū debeant commendare, quem in patronum cooperare, cui suas offerre oblationes, cui Exorcistæ libera ndū a genio malo committere, inquirunt sollicitē. Quid nonne aliqui sibiipsis optant frangi ceruicem, in ortem, pestem desiderant, seipsos dæmonibus dicant & consecrant, & sæpè quod optant, & ut optant euenit? Videtis igitur quod si vindictæ vestræ ex animi sententia successerint, si in flagranti actu vnciam vos latitiae acceperitis, si de victoria nonnihil recreati fueritis, paulò post decē tristitiæ ac penitudinis vncias deglutietis. Si verò res non, ut sperabamus, successerit, nec in inimicum quæ volebamus, ea damna coljcerimus (nam nec scelesti homines, nec ipsi dæmones tantum nocere possunt, quantum vellent, Deus quippè eorū vires limitauit, & certis terminis circumscriptis, Deus bone quis dolor, quod cordolium, quis furor? Tunc sortē nostram lamentamur; omnia litibus & querimonijs complemus, contra cælum & terrā blasphemamus, quod nostris non annuerint conatibus. Audite quæso, ut Iuno egrè ferat Troianos inimicos suos adhuc secundo vento in mari vagari, nec eos omnes in excidio Troiano prostratos fuisse.

*Vide D.
Aug. l. 22.
Ciuil. c. 8.
Suum in
uita Zenonis
Martyris.*

*Iuno æternam seruans sub pectore vulnus
Hæc secum: mēne incepto desistere victam?
Nec posse Italia Teucrorum auertere Regem?
Quippe veror fatis.*

*Egi & quæ Diuum incedo Regina, Iouisq;
Et soror, & coniunx, una cum gente tot annos
Bella gero! Et quisquam numen Iunonis adoret
Præter ea? aut supplex aris imponat honorem?*

Quam anxio fuerit Saul animo & confternato quod gentium suum pauperem ac innocentem David tanto tempore persequeretur, nec tamen eum suæ face:re posset potestatis, quis sermo explicet? Immo v' erò in potestatem ipsius David incidit sapius, n' isi patre fuisset probitate candidior. Quoties fatiæ dabatur quod David è Cecla, aut ex alia minurione esset egressus, & Saul eum se posse circumvallare, aut in eum manus violentas injicere arbitrabatur, pauper Rex laudi atque gloriæ generi sui inuidens, toties nouus velut erat infernus, toties angabatur & cruciabatur: cum etenim omnes eò suos inflecteret conatus, vt eum exterminaret, videretque se ni hil efficere, se oleum perdere & operam, nemo ad dubitauerit, quin furore quodam percitus fuerit ac amentia. Quin ad instar leonis aut vrsi dum baculis exaerbantur in carceribus suis, & irritantur, rugerit ac gurgidierit: Quin etiam labia momorderit vt solent quædam animalia dum iræ motu concitantur, fustes & ungues morsu dilacerare.

De Trigide narrat qui de animalium natura scripserit, quod cum ad venationem excurrit, si quis eius fecus abripiat, statim furiosa raptorem insequitur, eiusque insistit vestigijs, quod si perspexerit se eum non posse assequi, tunc velut rabie commota, omnem in seipsam conuertit furorem, sibi que ipsi vitam exhaurit. Non absimilem Tigridi Saulem fuisse mihi persuadeo, cum cerneret se in persequendo Davide operam ludere. De quodam Imperatore memoriae proditum est, quod ira & furore extinctus fuerit, nec aliam ob causam, nisi quod fugitiuum quemdam, quem supplicio acerbo de medio auferre cõstituerat, inuenire non potuerit.

Vt mare dum scopulis illiditur, nec pertransire potest spumas agit: sic eiusm odi homines, dum serui-

Etos cernunt, & se sua spe frustratos, in iram effunduntur, & præ ira non possunt non spumare. Etiam summo suffunduntur pudore, quoties hoc innotescit, & ad suos victores & coryphæos mandantur: vt Burgundis contigit, Metis ac Naricci; Gallis, Papiæ; Hollandis iuxta Antuerpiam; Hispanis in Nouoportu, Romanis Cannis; Persis Salamina; Baiazeto & Turcis suis à Tamerlano in monte Stella; Selima & Turcis suis à Domino Ioanne Austriaco in Lepanto; Alijs Turcis à Comite Carolo Mansfeldio Strigonijs, & sic de consimilibus, & quando eis dicitur: *hic tibi meta datur.*

Ingens est nationi cordolium, quæ spe totum orbem deuorabat, & totum aut nihil volebat, *aut nihil aut Cesar*, si ab exigua hominū multitudine, coneratur & prosternatur, fastus quidē & ambitio eiusmodi nationi coercetur & reprimitur, sed vehemēter dolēdū, quando id cum summo bonorū Principum fit: detrimēto, & animarū dispendio. Sed meliora sperāda.

Sed his addamus, quod non solum eueniat vt tales vindictæ cupidi, & implacabiles frustrentur & exsibilētur, eò quod suis fuerint aduersarijs inferiores: sed eiusmodi vindicta extimulatur eorū inimici ad plura audenda & maiora, ad opes sæpè ac honores euehuntur, & tunc his vindictæ licentibus accrescit tristitia, & furor reuadescit. Solet enim Deus seruos & amicos suos vijs aliquādo obliquis & indirectis, ad bonorum affluentiam perducere. Sic olim Israeliticum populum per vias asperas ad terram promissionis transmisit.

Circumduxit per viā deserti, qua est iuxta mare rubrū. Exod. 13.

Circumduxit eum per desertum quadraginta annis. Num. 32.

Circumduxit eum & docuit: Et custodiuit quasi pupil-

lam oculi sui.

(eius.

Magna opera Domini, exquisita in omnes voluntates Psal. 110.

Permittit sæpè diuina bonitas hominē varijs persecutionū procellis circumueniri, vt eum postea prouehat ad altiora. Oculis suum inspergit puluerem, luto cæcorum inungit oculos, vt lumen recipiant.

Amicum suum Iob omnibus nudat bonis, & vsque ad sterquilinum deprimat, vt accrescant, & duplicentur eius diuitiæ. Permittit Iosephum fieri mancipium, vt tandem vicerex denunciatur. Efficat vt quis se hominem trucidasse existimet, & tamen vulnerado eripiat eum à morte: efficit vt dum quis alium vult de gradu deijcere, eidem ad summum dignitatis fastigium, viam muniat & patefaciat. Existimas sæpe te subuersurum inimicum, & ei pontem extruis, scalam subleuas, humeros offers quibus ad altiora conscendat. *Percutiam & sanabo.* Iason quidam, vt litterarum monumentis consignatum legimus, Rex & Tyrannus, Pherarum in Thebalonia, postquam à medicis, qui apostema quoddam curare non poterant esset derelictus, ad bellum potius moriturus, nec enim diutius vi uere percipiebat, qui victurus, se contulit. Accepto ab inimico vulnere, & eius pectore laeso, pristinae sanitati restitutus est, ita vt inimici gladius in bello sanitatis fuerit occasio, quam nec inter amicos, nec in medicorum scholis, aut in Pharmacopolarum officinis potuit recipere.

Quod Ioseph a fratribus tuerit Madianitis venditus, qui liuore inuidiæ, quod à Patre plus ceteris amaretur, tabescebant: & timore ne ob somnia quæ haberat, sublimaretur percussi erant, ac in eum iræ, quod de crimine pessimo accusati essent, commouebantur, nonne inde suæ promotionis & ad tanti honoris culmen assumptionis habuit initium? Paulò post factus est magni principis aulae praefectus. Adhuc quod à sua Domina Principe falsò accusatus fuerit, tanquam qui eius pudicitiam expugnare voluisset, nunquid modus fuit, quanquam periculis plenus, ad maiora perueniendi? Cum siquidem carceri esset mancipatus, somnia suorum duorum sociorum interpretatus est, quod cum Rex rescisset, eique etiam sua exposuisset somnia, statim in ipsa Regis aula promotus est, statim totius regni Aegypti vicerex proclamatus, & Saluator Mundi denunciatus. Sic è carcere ad thronum. Et è contrario ecce fame conflictantur eius fratres, ecce ad fratris quem vendiderant, auxilium

xilium transfugiunt. Quantum fuerat hoc periculum, nisi micillimus fuisset & mansuetissimus?

Aman arrogans ille & typho superbiæ inflatus Macedo, humili loco natus & obscuro, in viceregem Persiæ sub Assuero cooptatus est, ceterum prospero fortunæ successu nesciens vi, sed tua potentia abutens, & Regi imponens, voluit Mardochæum & totam nationem Iudaicam opprimere & exterminare. Mirum dictu, Qui Mardochæum optabat deprimere & velut in nihilum redigere, ei scalam erexit, qua in proprium palatium assurgeret, cumque sede sua ac bonis deturbaret; & tam altè ascenderet, quo altius ascendere posset, non haberet nisi Rex fieret, & tandem incidit ipse Aman in foueam quam fecit. Sic dolo dolo repellitur: sic contra vulpem vulpinandum est.

Themistocles rebus præclare & fortiter gestis tantam consecutus est famam, tamque celebre nomen, vt tanto splendore inuiderent aduersarij, ac vt loquitur Cicero: *Propter inuidiam in exilium missus sit*: Miser ille recto itinere ad Xerxem, Persarum Regem, quo cum felicissimè decertarat, eumque aperto Marte prope Salaminam fregerat contendit, ad eius pedes se demisit ac eius misericordiæ submitit. Quid vultis? Omnes artes perdocet necessitas: Omne agitat consilium, vt populari fertur adagiolo, cui deficit edulium. Quid accidit? Honore adauctus est & dignitate. Tanto Rex perfusus fuit gaudio, vt pernox somnando ipsum Themistocle mente pertractaret, & tanta fugitiuum suum, & ab inimicis suis expulsū, opum copia, tot & tantis facultatibus eundem cumulauit, vt quodā die ipsemet Themistocles dixerit: *Perieramus, nisi perissemus*. Hoc est si nunquam à nostris pulsi in exilium fuisset, si nunquam ab ijs pressi & oppressi, nunquam ad tantos dignitatis gradus subiecti inter externos fuisset. Cū verò fors ita, eōtra multorum opinionem tulisset, quid cordis habere potuerūt eius aduersarij, videntes eū ad tā excelsum dignitatis fastigium assumptum esse, quem se perdidisse, ac

ei exitium attulisse, arbitrabantur?

Annon Aman extremè affligebatur, cernens Machabæum hoc ferè modo, tanta dignitate florentem? Quid animi poterant etiam fratres Iosephi habere cum eorum molitionibus, eum ad tantum dignitatis gradum elatum esse cernerent? Hi haud dubie & illi diem illum & horam maledicta congregabant, in qua eiusmodi persecuciones contra eos cæperant machinari. Sic sæpè iustissimo Dei iudicio euenire solet, quod orbem totum ratione gubernat. Sic dico accidere sæpè, ut vindictæ appetitus, omni gaudio eos exuat, qui plus æ quo, illius sunt sitientiores.

Sed ut hæc fusius prosequamur, nonnè & ipsa infamia, quam eiusmodi vindicta afferre solet, mirum in modum affligit hominem & excruciat: Magnus ille Alexander cum Clitum suum familiarissimum ita motu contrucidasset, satis hoc ut ad se rediisset, intellexit: nam, teste Iustino, *Reputabat quantum in exercitu suo, quantum apud gentes deuicias fabularum, atque inuidia, quantum apud ceteros amicos metum, & solium sui fecisset.* Huc accedit quod omnes fugiant, omnes horreant eiusmodi homines, eorum manus violentas pertimescant:

Lite fugant nuptæq; viros, nuptæque mariti. Sic igitur se societate priuant humana, quæ tamen ad eam naturæ humanæ consentiens est, ut eam ob causam Philosophi, hominem *animal sociale*, vocitèt & civile. Estq; hæc societas tam necessaria, ut sine ea vita hæc, vita non sit appellanda: *Qui potest esse vita vitalis,* ait Ennius, *qui nõ in amici beneuolentia conuiescit?* Nullius boni sine socio, inquit Seneca, *inucunda est possessio.* Sicut nec paradisi terrestris possessio sine femina: *Non est bonum hominem esse solum.*

Cogitate si potestis, si quis in desertum, imò in regale aliquod palatiũ transferretur, in quo omnia affluerèt, quæ natura humana posset exoptare, ea tamè conditione, ut in eo perpetuò sine societate vitam duceret, sine superiore, aut inferiore, sine pari & socio, sine homine, aut Angelo, quid consolationis, etiam omni-

*Iust. li. 12.
Quid. l. 2.
de arte.*

*Ennius
apud Ci-
ceronẽ in
Latio.
Seneca l. 1.
epist. ep. 6.*

omnibus bonis circumfluentibus, habere posset. Statim diceret, ita auguror, date mihi socios, si vultis his fruar bonis, aut me hinc, aliud, vbi non tam ingēs sit bonorum pelagus, educite, nec enim solus esse possum: *delicia mea esse cum filiis hominum. Homo animal est gregarium.* Cicero in Lælio. *Si quid tale posset contingere, vt aliquis nos Deus ex hac hominum frequentia tolleret, & in solitudinem respiciam collocaret, atque ibi supeditans omnium rerum, quas natura desiderat, abundantiam & copiam, hominis omnino adspiciendi potestatem eriperet, quis tam esset ferreus, qui eam vitam ferre posset? cuiq; non auferret fructum voluptatum omnium solitudo?*

Archytas Tarentinus solitus erat dicere, quod si quis in cælum conscenderet, ibi que naturam totius vniuersi, ac astrorum pulchritudinem contemplaretur: hæc tamen quamuis admiranda sint & stupenda, parum ei voluptatis adferrent, si postea deesset, cui hæc referre posset & enumerare. Mirum vero, in modum exhilararetur, si quos haberet, quibus, ea, quæ aut in cæli theatro, aut inde vidisset, posset manifestare. Tam solitudinis osor homo est. Imò durum est homini si Angelorum, aut ipsius Dei cōuersatione familiari priuetur, quæ conuersatio animabus dumtaxat illuminatis, eleuatis ac diuinis familiaris esse solet. Quid? Ipse D. Paulus è suo trium dierum raptu vsque ad tertium cælum, reuersus, (tertium dico, supputando à primo superiori iuxta B. Chryostomi opinionem) cum *mirabilia, quæ non licet homini loqui vidisset*, ea non potuit silentii velo contegere, sed fratribus suis Christianis transcripsit, non tantum vt eos ad horum mirabilium amorem inflammaret & desiderium: sed etiam, vt per horum recordationem & descriptionem suam ad ea concitaret & adaugeret affectum.

In eam quoque deuoluo opinionem, vt existimem Iesum Christum voluisse de virgine desponsata nasci, non eas tantum ob causas, quas S. Hieronymus & alij commemorant: *vt in Ægyptum fugiens haberet*

solatium, &c. sed etiam, vt mater eius hominem haberet virginem, qui cum loqueretur de voluptatibus & gaudijs indicibilibus, quibus anima ipsius in conceptione filij sui perfusa fuit & completa: de honore & promissis ab Angelo sibi factis: de læticia, quæ in eius partu, vbi alix mulieres doloribus consistantur accerrimis, persensit: de Angelorum consolatione, ac eorum in sua cellula familiari consortio, quo via est ab ætatis suæ anno tertio, quando nimirum in templo fuit præsentata, vsque ad annum quartum decimum, vt Glycas testatur: in eiusmodi siquidem verisimum est illud Poetæ:

*Glycas
part. 3.
annal.*

Scire tuum nihil est, nisi te scire hoc sciat alter.

Hoc expertus loquor, cum siquidem in meo itinere Romano omni honore, fauore ac beneuolentia à Paulo V. esse exceptus, eundemque Christi Vicarium in me homuncionem tam propentum habuisse vt nihil supra: sapius etiam Illustrissimum Cardinalem Baronium cõuenissem, ac cum eo in proprio suo palatio comedissem, dum me deduceret ac valediceret hisce vltis est verbis: *tales hospites debent sic tractari.* Tam humilis erat, tam blandus & affabilis scriptorū nostri temporis verè Cæsar.

Vt ad propositum me referant, non potuit nõ mihi esse acerba mors cuiusdam fratris mei germani, in carcere ab hæreticis inclusi, ac in eodem, dum meum iter conficerem mortui, nec non lectoris cuiusdam mei & in theologia magistri è vita discessus qui Paduæ hinc abreptus est, præsertim cum illi duo essent, quibus totâ peregrinationis ac itineris mei seriem, omnes in eo euentus plenè planeque debuissim recitare, & toties mea renouasse gaudia, quoties eorum fecissem mentionem.

Ecquis vestrum est, qui si thesaurum in horto, aut crumenam nummis aureis plenâ inueniat, fidelem non perquirat amicum cui hæc insinuet, non minus quàm arcam, in quam recondat? femina illa euangelica hoc apprimè edocet, quæ inuenta sua dragma non potuit non vicinos cogere & illis dicere: *Inuenta dragmam, quam perdideram.* Alter

Alter equidem Simon Atheniensis, alter ille misanthropos esset, qui ita horreret societatem hominum, ut non nisi solus & ab omni hominum consortio velleret esse diuisus. Adhuc tamen monstrum illud Alcibiadem habebat præ omnibus commendatum, in quem suæ inhumanitatis venenum effunderet.

Cum itaque ambitio, cholera, ac vindicta solitudinis patres sint, matres nutrices; nam hominum implacabilium, rigidorum, austerorum ac immanifueorum consortium, tanquam ipsi incompatibiles forent, respuimus, reieciimus, & execramur, illorum amicitiam iam contractam sensim postponimus, à contrahenda auocamus, ne scilicet ijs omnibus, quæ vel somniant, calculum addere cogamur; vel ne re aut verbo eorum in nos iram concitemus. *Qui non offendit in verbo, hic perfectus est vir.* Vel etiam ne faciendo eorum iram prouocemus, dicantque nobis illud: *Dic aliquid ut duo simus.*

Nonne & isti aspero, immitti atque efferato ingenio homines, sese ab alijs hominibus, disungunt & dissociant, & gaudio quod est societate hominum & conversatione emanat, omnibusque etiam felicissimis necessarium est, priuant? Si aduerso fortuna statu uis fuerint, si aduersitatum ac molestiarum procellis fuerint iactati, ad quem confugient, cuius consilio, cuius utentur solatio: quem reperturi sunt qui ex parte afflictionum suarum pondus perferat? Quos Simon Cyrenæus in portanda cruce affuturus est? Omnes siquidem ira sua ac vindicta expulerunt, atque exturbarunt. Omnes eos, ut accipitrem columba, ut ouis lupum: ut mus felem fugiant & metuunt. Hinc Ouidius lib. 2. de arte:

Odimus accipitrem quia semper uiuit in armis;

Et pauidum solitos in pecus ire lupos.

Sed nonne & totus mundus si quid aduersi eis contingat, afficitur lætitia? vertitur hoc in risum, cantatur Io Io, *Euge euge.* ignis lætitiæ excitatur: clamant omnes dignum & iustum est. De his id quod Semei quodam die in Dauidem fuga vitæ suæ consulente d
pecto.

2. Reg. 16.

pectore enomuit maledicto, dici adsolet: Egrede, egrede vir sanguinum, & vir Belial. Reddidit tibi Dominus uniuersum sanguinem domus Saul, &c. Si quam ferant calamitatem lætatur mundus, non secus ac subrustici, dum caput lupi alicuius capti, vel interfecti, vicatim & domesticatim persicæ innixū defertur, lætari soliti sūt, sed nec baiuli indonati recedūt. Nesciunt se ab alijs, dum incommodi aliquid patitur, irrideri. Et sic quid gaudij quæso habere possunt? Nonne iniqua prorsus sunt conditione, in quos omnes odio feruntur acerbo? Verè igitur his caræ hæc inhumanitas atque immanitas, ob quam tot molestijs, tot afflictionibus urgentur, immo ob quæ ipsam mortem subinde incurrunt.

*Quid in
epp. Heroi.
ep Dido-
nis.
Salust in
con. Cati-
lina.*

Exerces pretiosa odia & constantia magno,

Si dum me fugias (aut ledas &c) est tibi vile mori.

Annon hoc est velle succumbere sub tasce Elephanti, modo ipse necerur, vt Eleazaro contigit, Elephas? Annon hoc est ignem in sui exitium extinguere? Sic in Catalina Salustius: *quoniam quidem circumuentus, inquit, ab inimicis præceps agor, incendium meum ruina restinguam.* Aut velle mori, vt Samson, modo Philistij ruina conterantur & comprimantur penitus: *moriatur anima mea cum Phylisij.*

I I.

**QVOD IMMISERICORS DEI IRAM
prouocet, & Deum sibi reddat ad-
uersarium.**

OMnes autē istæ angustia: fructus sunt & redditus, quos iis, qui zelo vindictæ ad aliorum perniciem nihil non tentant & conantur, persolunt homines. Quid etiam mercedis à Deo habeat eorum superbia & implacabilitas dispiciamus. Re pensulatius considerata video, quod de his quinque vel sex modis supplicium sumat: nimirum eorum vitam abbreviando, aut infelicem reddendo, & hic est primus: eos amicorum suorum albo ex-
pun-

pungendo, hoc est secundus: non communicando
ijs gratiam suam, vel eam subtrahendo, hic est ter-
tius: eos ab altaribus suis repellendo, nec audientiam
iis faciendo, & hic est quartus. Eorum peccata
reuoocando seu ad suppurationem redeant iubendo,
& hic est quintus: Illis cœlum claudendo, & hic est
sextus. O damnosam inhumanitatem! ô arrogantiam
perniciosam! Seo hos sex inclementiæ, quem
tanti faciunt nobiles ac duellorum concitatores, fru-
ctus, solertius excutiamus.

Dixi primò quod ob eam Dominus Deus aut vi-
tam abbreviet, aut reddat infelicem: Probo, nam
fomnia imprimis, molestiæ, cordolia, quibus ob cau-
sas à nobis prædictas imperuntur & videntur, vitam
humanam omnium medicorum sententia contra-
hunt. In hanc sententiam etiam omnium Physico-
rum facile princeps propendet Salomon: *Animus*
gaudens ætatem floridam facit, spiritus tristis exsecat ossa. *Prou. 17.*
Huic inter alias causas. Dij & beati immortales di-
cuntur, quod contenti viuant & sine tristitia: Et ali-
qui dicuntur viridi esse & vegeta valetudine, mira
specie & corporis habitudine, eò, quod in dies viuant
bonos dies ducant, ad instar Regeri boni temporis,
nihil illis cordi sit, nihil de debitis persoluendis sol-
liciti. Et facetus pœta Martialis dixit, quod inter
alia quæ vitam faciunt longiorem & florentiorem,
sit spiritus sedatus & tranquillus, vacas omni mo-
lestia, & qui sine lite maneat:

Vitam qua faciunt beatiorum,

Incundissime Martialis hæc sunt:

Lic nunquam; toga rara; mens quieta, &c.

Mart. l. 10

epig. epig.

Et antiquus ille scriptor Pacuius, versu quodam
insinuat molestias esse & tristitias, quæ senium in-
ducant, mortemque citius hominibus consciscant;
corpuseq; mecum, inquit, tali mœrore, errore, macroue senes.
Et planius adhuc, disertius & facetiùs Plautus, quan-
do ut agnum macie confectum, & pelle tantum ac
ossibus constantem exprimat, curiosum illum vocat
& solitudine pressum:

Etiam agnum misi

Eu.

Eu. quo quidem agno, sat scio
Magis curiosam nunquam ullam esse bestiam.
Me. Volo ex te ego scire quis sit agnus curio.
Eu. Qui ossa atq; pellis totus est, ita cura macer.
Quum extra inspicere sole etiam vino licet,
Ita u pellucet quasi laterna tunica.

Igitur sollicitudo, ut vult Plautus, exsiccet homines, & humore radicali consummato, mors sequatur necesse est.

Porro homines vindictæ auidi, immites & immisericordes sollicitudinum ac pœnarum multitudinem circumueniuntur, ut plus satis comprobauit, unde sapere vita mulctentur oportet, & hoc Deo ita disponente. Deinde bonitas ipsa diuina, his succidit vitam filium citius, aut ex improuiso hinc eos euocat, ne irata aut promissa homicidia, admittat, vel certè violenta morte tolluntur ab ijs, quibus exitiū mouebat, & machinabantur, & sic in eam, quam ipsis parabant foueam prolabuntur, & potum quem offerre volebat, ebibunt: *Incidit in foueam quam fecit. Conuertetur dolor eius in caput eius, & in verticem eius iniquitas descendet.*

Psal. 7.

*Virg.
Bucol.*

Pallas quas condidit arces

Ipsa colat.

Equidem Propheta Dauid manifestè hunc in modum loquitur: *Viri sanguinum & dolosi, non dimittunt dies suos. Noli amulari ut maligneris: quoniam qui malignantur exterminabuntur.* Dei constitutio & decretum est antiquum, post die diluuij Noe pronunciatum: repetitum & confirmatum à Christo, in Scto Petro, nimirum: *Omnes qui acceperint gladium, gladio peribunt.* Exemplum ipsius Cain, primi totius mundi homicidæ suffecerit, qui tandem à Lamech interfectus est, nam bestiam esse ratus, dumosum & frondosum, prostravit. Vixerat autem Cain vitam miseram, & terroribus plenam, & quod promittus erat, summa cum formidine præstolabatur.

*Virg. in
Bucol.*

Tales quod meruerunt, semper expectant, Virgilius.
Torua leana lupum sequitur, lupus ipse capellam.

*Ad generum Cereris, sine cade & sanguine, pauci
Descendunt Reges, & sicca morte Tyranni.*

Secundo expunguntur ultores & iniuriæ vindices
ex albo amicorum & seruatorum Dei, quod verum est
quandiu in tali statu persistunt. Deus siquidem eos
dumtaxat in suorum filiorum catalogum refert, qui
mâsuetis animalibus sunt perfimiles, utpote ouibus,
agnellis, arietibus, quæ in iram non sunt procliuia.
Talis fuisse dicitur Rex Charislaus, fuit quippè tam
mansuetus, ut etiam in improbos, & impios motus
iræ non posset concipere: hæc quoque animalia ad
vindictam sunt tardissima: *Pasce agnos meos, pasce oves
meas.* Dicebat Christus Petro, agnos dicit, non leo-
nes, solus etenim Christianus qui innocenter viuit,
integrè, religiosè; ac multa tranquillo & elato per-
fert animo, nec ultor vult esse iniuriæ, dignus est nu-
mero suorum electorum adscribi, dignus qui libro
vitæ inseratur, dignus librum aperire & soluere septè
signacula eius, ut in eum referatur: *dignus est agnus a-
perire librum, & soluere septem signacula eius.*

Nunquam huic libro leones ascribentur, aut si ad-
scripti fuerint, aut adscribentur, oves namque sunt
in baptismo, & secundum præsentem iustitiam, si-
mulatq; in leones immutabuntur, & larvam erexe-
rint, ac ouinam pellem excusserint: *Veniunt ad vos in
vestimentis ouium,* de libro hoc electorum delebun-
tur. Et vbi cum alijs ad iudicium conuenerint, &
Christi dextram cû ouibus occupauerint, Dominus
faciet quod die quodam fecit Diogenes, qui iocan-
do philosophari, officio iudicis ac tortoris fungi, ac
dente theonino alios solitus erat arrodera. Hunc
philosophum memorant quadam nocte voce clara
& elata in hunc modum dixisse: *Heus homines, venite
qui homines estis: sic Christus in die magnæ solen-
nitatis: Si quis sitit veniat ad me.* Et alias: *Venite ad
me qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos.* Cum
verò ingens hominû turba ad Diogenem accessisset,
fustibus eos expulit dicēs: *homines, nõ purgamëta voca-
ui.* (tan-

Matth. 7.

Diog. La-
ert. in li. 6.
de vitis
philos.
Matth. II.

(*tanquam purgamenta huius mundi facti sumus usque
adhuc*, ait beatus Paulus ferè in eundem sensum) non
homines eos qui sceleribus essent onusti, reputans,
sed sapiètes & piè sanctèq; viuentes, quorum percen-
tuus est numerus. & vix è millibus vnum reperias.

Qualem vix repperit vnum

Millibus è multis hominum consultus Apollo.

Eodem modo quando supremus ille Iudex in tuba
& in voce Archangeli clamabit, suumque terribile,
Venite, personabit. *Venite mortui ad iudicium*, nunquid
& fustem corripiet, quo iracundos istos homines,
vindices, duellatores, bestias potius & feroces leo-
nes, quam homines & agnos, eijciat, excludat, exter-
minet, & sempiternis cum demonibus flammis co-
coquendos addicat: In ipsos intonabit illud: *ite ma-
ledicti in ignem aeternum*. Diceretque eis, se non vocale
raptores, inhumanos leones, & vrsos inexorabiles,
aut tigrides implacabiles; sed agnos, oves, arietes,
homines patientes & mites ad instar agnorum, sui
similes, qui nunquam in sua passione submurmura-
unt aut obstrepunt, *sed tanquam ovis coram tonante
obmutuit*.

Vult igitur Dominus Deus in suo consortio ag-
nos, aut columbas: nam & his nominibus suam ex-
ornat ecclesiam, & quamuis animam particularem:
*Vna est columba mea. Oculi tui columbarum. Veni colum-
ba mea*: Neminem vult candido suo electorum libro
adscribere, nisi columba referat similitudinem: *Esse
te simplices sicut columba*. Nisi qui sit sine felle, & ne-
mini noceat sicut illa: nisi qui amnistia perfectiora
Atheniensium iniurias sibi illatas, & obliuione volun-
taria conterat vt columba: de qua dicitur, & in dies
singulos videre est, quod etiam si quis è nido primos
suos pullos exportet, statim tamen alia incubat ova
in eodem nido, ac excludit ea. Eodem modo semper
iniuriarum in nos admissarum memoriam debemus abijcere
Vsque septuagies septies, quamdiu inter viuos nu-
meramur, etiam singulis diebus, etiam singulis ho-
ris.

Rursus columbæ statim placantur : nam plumbeus iras gerunt. statim peracta velitatione, se exolculantur inuicem, & fortior refurgit amor.

Qua modo pugnarunt iungunt sua rostra columba. Terentius in And. act. 3. Scen. 3. *Amanium ira amoris redintegratio est.* Ouid li. 2. de arte.

Etiã Dominus in suo electorum catalogo alios non vult homines, quam placabiles, quam qui iras columbinas, irasque plumeas habeat, non recipit eos qui iras gerunt plumbeas, oblongas, & quæ concoctionis sunt difficillimæ. Plautus ubi supr.

Vult Deus Noe columbas, quæ statim in arcam reuertantur, non coruos sanguine adusto & cholericis denigratos & cadaueri inhaerentes. Hoc est, homines vult Deus, qui cū semel à ratione deslexerint, & quasi extra se fuerint (*homo quippè, vt sapiens quidam ait, extra corpus suum est, cum irascitur*) statim ad seipos redeant (*memineritis eorum quæ alias in illud: in se autem reuersus, à nobis dictum est*) nec cadaueri adhaereant. Pub. M. de arte.

Hoc est non foueant animum se vindicandi, & moribus proximum dilaniandi, & hoc tanta cū ferocitate, vt quis dicat vtrumque bestiam esse & oppugnantem propter furorem, & patientem propter patientiam, qua armatus iusq; deq; habet quod ei ab agente irrogatur. Vide tom. nostru de panit. flg. prodigi ser. 7 p. 1.

Deus bone quam deplorandus est eorum status, qui digni nō sūt libro huic manu Dei cōscripto inseri & inseribi? A memoriali & pugillaribus societatis celestis expungi quam miserum? Immo quod quis inscripserit aliquando ei fuerit, & postea deleatur, ipsius Dei manu propria, quid dici potest luctuosius? talis duplici pudore suffundatur necesse est: *ne incipias cum rubore nouissimum locum tenere.*

Turpius eicitur, quam non admittitur hospes.

Ouid. l. 5. Trist. 6. leg. 7.

Sanè Moyses hoc plurimifaciebat, quando quidē nihil maius ad Deum placādum ac efficacius esse putabat, pro peccato à populo Israelitico admisso, qui populus sexcentorum erat hominum pugnatorum absq; foeminis & impedimentis, quā Dominum Deū his affari verbis: *Obsecro, peccauit populus iste peccatum*

X

maxi-

maximum. *Fecerunt q̄, sibi Deos aureos: aut dimitte eis hanc noxam, aut si non facis, dale me de libro tuo, quem scripsisti.* Et S. Paulus qui pro fratribus volebat anathematizari. Et quare non? Si olim loco summi honoris ponebatur, cum quis in album civium Romanorum referrebat, & aliquando quidam in illud se ingerere furtim nitebantur. Si proci & amantes inter magnos honores connumerant, quādo eorum nomina libro alicuius honestæ Dominiæ inscribuntur. Et homo honestus quando in albo amicorum alterius excellens hominis collocatur. (sicut non exigui honoris apud me locum habebat, cum vel unam epistolam à charissimo meo Lipsio accipiebam) quanto optatius nobis debet esse & desiderabilius, ut in libro Domini Dei nostri inferamur.

Deinde Dominus noster ac saluator Iesus licet magna charissimis discipulis suis promississet, unde ingenti merito perfundi debebant lætitia. Ut quod essent super serpentes & scorpiones ambulaturi non secus ac super rosas aut violas, immò absq; nocumēto omnē Satanæ potestatem fracturi, tamen subiecit eos in hoc non debere gaudere, sed in eo quod nomina sua scripta essent in cælis, nempe in aureo beatorum libro, ut hinc nos instrueret quanto perē nobis in eo eritendum sit, ut etiam adscribi valeamus: *Veruntamen in hoc nolite gaudere, quia spiritus vobis subiiciuntur gaudet autem quod nomina vestra scripta sunt in cælis, per magnū igitur hoc est quando quidem tanto honori & tate præfertur potestati.*

E contrario. Qui non inscribuntur, aut intelligunt se indignos tali honore, vel inscriptos quidem fuisse, sed suis demeritis erasos esse est quo merito indoleat & deposito omni gaudio summū in merorem capiant. Perinde est ac si Dominus aliquis exautoraretur, & armis cum dedecore exueretur, ac à nobiliū consortio disunctus, ad gregem infimæ conditionis hominum relegaretur: *meus me ordo irideat: Asini me mordicus scindat, boues incurserit cornibus.* David propheta quāvis hoc faciat non obscure insinuat, dicēs quosdā cōsecratos

Luc. 10.

Plant in
Aulula-
ria.

atos homines de libro vitæ delendos: *Deleantur de libro viuentium. & cum iustis non scribantur.* At animæ crudeles, inexorabiles, implacabiles, vindictæ amarices, nunq̄ huic libro vitæ inscribentur, vel si inscriptæ fuerint, tandem expungantur, & inestimabile dānum! ò ferox vindictæ appetitus quārum his miseris animabus adfers nocuenti: quā es perniciosus! quā exitiosus! Tertio hæc inclementia & immisericordia remoram gratiæ diuinæ nobis cōmunicandæ iniecit, & efficit ne in nos descendat colūba illa, quæ quodam die, nimirum in Christi baptismo videte S. Ioanne Baptista e cœlo super iphus Christi caput mansit, & si in nos descendat, hæc tamen crudelitas eam proinus eijcit, ac eadem nulla interposita mora abscedit & auolat, hoc est gratia Sancti Spiritus nec vult, nec potest eiusmodi inhabitare animas. Dubitatisne? Propheta Isaias testis est, cuius ore sic præpotēs ille Deus loquitur: *Super quæ requiescit spiritus meus, aut ad quem respiciam, nisi ad pauperculum. & contritum spiritu & tremementem sermones meos?* Isai. 66

Ad hæc si columba libenter cum hominibus conuersatur, apud eos nidificat, ouis incubant, excludunt pullos, eosq; enutrit, sic Dominus Deus: *deliria enea esse cū filijs hominum.* Ita est, sed cū filijs hominū, non cum filijs leonū omni humanitate exutis. Ita est, sed cū ijs qui sine felle sunt & rancore, ad puerorū instar, *quasi modo geniti infantes.* Dicitur, & sic testatur Plinius, quod osculo columbæ concipiunt, saltem hoc modo suum excitent amorem: sic Spiritus S. ab eiusmodi animabus concipitur, quæ totum mundū perfecta charitate exosculantur.

Qui fieri potest, vt Spiritus sanctus qui est ipsa bonitas eique attribuitur, sicut patri omnipotentia & filio sapientia, in animabus malignis ac crudelibus sedem colloct ac domicilium? Qui potest fieri, vt Spiritus sanctus qui vnctio spiritualis vocatur, eas inhabitet animas, quæ eò omnia sua consilia inflectunt, vt se vleiscantur, & aduersarios suos conterant penitus & opprimant?

Sicut similis simili gaudet, & aues vnus coloris simul volitant, aues concolores simul volant. Et vnus artis opifices facile conueniunt: beatus Paulus cum esset scenofactoria artis, & Athenis Corinthum se ferret in domo Aquilæ & Priscillæ, erant siquidem eiusdem artis, hospitio exceptus est. Sic spiritus bonitatis & clementiæ gaudet bonorum & elementiam consortio. *Non in commotione Dominus, ait Elias, non in locis tumultuosis, sed in aura, in sibilotenui: Et post ignem sibilus aura tenuis.*

3 Reg. 19.

Ambro.

Varro de
re rustica
lib. 3. cap. 1.

Hæc sancta columba nuncium defert & litteras secretorum Dei, vt olim columbæ theatrales Romanorum (de quibus Varro:) aut vt columbæ Ægypticæ & Syriacæ. Hæc colūba quæ auribus cordis instillat vt scribere, dicere & viuere debeamus, vt olim auri Gregorij magni inspirabat, & quæ in medio cordis nostri nos sine murmure informat & edocet: *Spiritus sanctus docebit vos omnem veritatem. Docebit vos omnia & suggeret vobis omnia quacunque dixerò vobis.* Hæc, inquam, sancta columba docere non vult in locis tumultuosis, in quibus nil nisi rixa, contentiones, percussiones sunt & sanguinis humani effusiones, sed in academijs docere vult pacatis & tranquillibus, ac ab omni tumultu semotis: *In pace factus est locus eius.* Quando in medio Apostolorum & aliorum confedit, illi non minus corde, quam corpore coniuncti erant & consociati, in pace erant, sine tumultu, vel cum eo duntaxat, qui ab eorum poterat orationibus excitari.

Varro de
re rust.
lib. 3. ca. 7.

Columbæ mundæ sunt & mundiciei amantices, nec immundis cibis vescuntur, cadauere nullo: & omni solitudine finum è nido eiiciunt, & vt idem faciunt pullos suos edocent, teste Aristotele. Eodem modo Spiritus S. qui specialiter sanctus appellatur inter tres sanctissimæ Trinitatis personas, & totius sanctitatis est origo, in anima immunda & subdita peccatis haudquaquam requiescit, qualis est anima crudelis, implacabilis, & sanguinis humani sitibunda. *Non habitabit in corpore subdito peccato, Accipiet nullas sordes.*

Sordida turris aues. Dulcedinis est spiritus: Spiritus meus super mel dulcis, & hereditas mea super mel & fauū. quomodo igitur suam sedem in anima feroci, in anima felle & amaritudine plena fixerit.

Si apes in eum locum non cōueniunt & cōuolant in quo Echo habetur, hoc est, vocis vel soni repercussiones, nec ibi mellificāt. Quomodo Spiritus sanctus animabus nostris illabetur vt suorum charismatum & gratiarum dulcedinem degustemus, quæ assiduum multuantur, & plena ac aspera voce nō nisi iniurias percrepant, & reperunt, nec solū ad instar Echus, quæ se ipsiusculè minus soni vel vocis refundit, quam acceperit, sed plus sapius quam iniuriarum, & contumeliarum perpeffarum veritas ferat; de culice Elephantum faciunt, de vnitare numerum ingentem.

Hæc sancta columba dum gemit, etiam gemendū esse pro peccatis a nobis admissis nos instruit. *Ipsè Rom. 8. Spiritus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus.*

Quomodo hæc columba mansuetudinis amatrix, & pacis nuncia, hic, inquam, Spiritus sanctus eas animas in quibus habitat, cooptare potest, quas nunquā vitæ transactæ pœnitet, & quæ nullius criminis se conscias esse putant, vel si pœnitet, gemuntque, hoc fit quod necdum inimicis suis satis gemitus occasionem præbuerint: aded sunt implacabiles, vt adduci non possint, ad oscula pacis & concordie conferēda. *Salutate inuicem osculo sancto. Hi homines quomodo 2. Cor. 13. se discipulos illius caelestis magistri esse veditare possunt, qui diuina labia sua impijssimi Iudæ traditoris labijs permisit contegi? Tales igitur odit & execrat animas Spiritus sanctus, nec earum patitur consortium.*

Columba tanto accipitris aius carniuoræ ac bellicolæ timore percellitur vt peruigil, es agat excubias Visa eius vmbra citissimo seu volatu refert, & in suum inuolat antrum. Columba mystica, Spiritus S. yellerne iis assistere hominibus, qui ad instar accipitris viuunt, bello omnes lacescentes, & diuexantes, non secus ac accipiter minutas aues? minimè gētū.

Ut Spiritus sanctus, sic & Pater & Filius: nam ad o-
lias non veniunt animas, nec in alijs habitant, quam
in ijs, quæ mandatorum suorum sunt obseruantissi-
ma: *Si quis diligit me, sermonem meum seruabit & Pater
meus diligit eum, & ad eum veniemus & apud eum man-
sionem faciemus.* Et quomodo Deus pacis, princeps pacis
Deus qui in hoc nasci noluit mundo, nisi pax esset
placidissima ac generalissima, & omnium armorum
tumultus penitus sopitus? *Dum medium silentium to-
nerent omnis, omnipotens sermo tuus à regalibus sedibus
venit.*

Deus, qui serid suis iniungit discipulis ne prius do-
mum quampiam ingrediantur quam dixerint *pax
huic domui* Deus qui in cælos noluit ascendere, nisi
prius inter Deum & homines pace composita. Quo-
modo Deus pacis cum sit, inhabitaret animas tam
bellicosas, tam turbulentas, tam seditiosas, tam san-
guinarias? Vbi pax, ibi Deus, ait pusillus grex, immodicum
oraculum diuinum: *idem sapite, pacem habere, & Deus
pacis & dilectionis erit vobiscum.* Pace Deus, vt magno-
te ferrum, in animam attrahitur, palea succino, aquæ
folis æstu.

Si tanta bonitatis est supremus ille rerum parens,
vt quoties in peccatores animaduertere debet, ingem-
iscat: *heu consolabor de hostibus meis?* ait per Prophe-
tam. Si dum Ierusalem euertere & solo adæquare de-
bebat, illachrymatur. Immo 40 aut 42. annis ante
illius ciuitatis excidium: *Videns Ierusalem fleuit super
illam.* Si quoties iustitiæ suæ effectus obueniunt à la-
chrymis non potest temperare, & animi sui statum
non potest non inflectere, vt quando vidit Lazarum
iam mortuum, & iam foetidum, quo verus peccati
Adæ effectus designabatur, *infremuit spiritu: turbauit
semetipsum: fleuit.* Si sit alienum opus ab eo, vindictam su-
mere, quis eum in eas venturum animas, quæ vindic-
tæ æstu incenduntur, dicere præsumat, quæ non nisi
sanguine pascuntur, quæ sanguinis humani effusio-
ne ac laniena, vt canes omnia, & vultures cadauera
oblectantur.

Credite quod si agnus brucus tonitrua pertimescit: agnus Dei, qui sustulit peccata mundi. multo magis odit, aspernatur, execratur dissensionum & tumultuum humanorum procellas. Deniq; vnaquæq; Sanctissimæ, ac indiuiduę Trinitatis persona, a multis annorum centurijs per Prophetam Isaiam prædixit, non super alium se aspecturam, quam *super pauperulum, & contritum spiritu & tremētē sermones suos.* Pauperulus est, & contritus spiritu, qui flexibilis est, placabilis, exorabilis, & in quem illud congruit: *Misericordia motus, hæc de tercio.*

Isaia 66.

Quartò summus ille rerum rector Deus immites & immisericordes ab altariibus suis remouet & arcer, eorum preces non exaudit, oblationes rejicit, etiam si magnæ sint illæ & pretiosæ. *Si ergo offers munus tuum ad altare, ait ipsa veritas, & ibi recordatus fueris, quin frater tuus habet aliquid aduersum te, relinque ibi munus tuum ante altare, & vade prius reconciliari fratri tuo & tunc veniens offers munus tuum.* Vt enim infidelium victimæ, sic & eorum qui sunt sine misericordia, non possunt non Deo esse abominabiles: *Victimæ impiorum abominabiles.*

Hoc adumbrabatur & præsignificabatur in veteri testamento, quando præcipiebat Dominus Deus, vt omnes aues quæ ad uncos haberent vngues, præda & raptu viuerent, ab eius sacrificijs amouerentur, eo quod carnibus pascerentur, & auium mundarum sanguinem effunderent quo vescerentur. Quis etenim non videat quod figura hæc Dominus Deus nos instruere voluerit, eas animas in eius conspectu immundas esse, & indignas, quæ sibi in sacrificio offerantur, quæ cholericæ sunt, & quæ non nisi rancore fouent, ac expetunt vindictam?

Immo minus sunt sacrificijs dignæ quam aues istę carniuorę & prædæ inhiantes: nã vindicta hominib; a Deo prohibetur: nõ prædatio auibus: rursus eorum vindicta magisterio & dominio liberi arbitrij eorundē substernitur: at hæc prædatio auibus est cõnatura-

Y 4

lis: Quem

Quem fundunt sanguis humanus est, & sibi similiū quem fundunt aues beluinus est, & plerunq; animalium diuersæ speciei; nam mea quidem sententia nec milui, nec vultures sese inuicem vorat & deprædatur, sicut nec lupi. Aues sunt mansuetæ & placidæ, quas vult sibi offerri Dominus Deus: *duos turtures aut quos pullos columbarum.*

Inter quadrupedia verò quæ in sacrificijs postulant, sunt vacca, vituli, capræ, & ante omnia arietes & agni, ac specialiter agni anniculi. Rex enim animalium mansuetorum est agnus; ut hinc discamus homines eos, qui moribus sunt facillimis & suauissimis, quique iam ad iniurias & contumelias occalluerunt, posse dominum liberè oraturi & sacrificaturi accedere.

Quid etiam denotasse arbitramur, quod in veteri testamento iusserit Deus sel ab ijs victimis quæ illud habebant auelli, antequam in holocausto cremarentur? Quid causæ est, quamobrem mandato Dei Nazarei, qui specialiter eius obsequio mancipati erant, debuerint se iuramento obstringere, quod nunquā vinum, aut acerum esset gustaturi, nisi quia, quicumque cupiunt se ad pedes altarium prosternere, ut se Deo offerant, aut quippiam aliud, sine amaritudine accedere debent, sine rancore, & sine earum iniuriarum acrimonia, quæ in ipsos coniectæ fuerit? Eam ob causam, Saluator noster prius coram discipulis, ac ipso Iuda traditore quam crucis altare adiret, flectere genua voluit; Et cum in altari crucis esset, pro ijs à quibus immolabatur cum tanta instantia orare, ut eius sacrificium non potuerit non esse multo acceptabilius.

Quod sacrificium Cain aded fuerit Domino Deo abominabile, causa sine dubio est, quod adhuc ira in fratrem permotus esset, ab eo quippè articulorum quorundam atheismi arguebatur; offerebat etiam Domino Deo non pinguiora & meliora, sed viliora & peiora, arbitrabaturque omnem oblationem Deo factam esse superuacaneam, & quamcumq; ipsi Deo sufficientem.

Non est quod quis aberret (dilectissimæ animæ) si adhuc aliquid nobis fellis est, quo spiritus cundo ad altare commoueatur, preces nostras non æquis auribus excipiet Deus, sed eas respuet & auersabitur. *Iniquitatem si aspexi in corde meo, non exaudiet Dominus.* Sed qua fronte a Deo creatore tuo victimis tuis audebis tuorum criminum indulgentiam efflagitare, & pacem postulare, si ramum oliuæ in vna manu habeas, in altera strictum gladium, aut manuale tormentum cõtra inimicum tuum, quo cum interficias iam paratum & dispositum? *Homo homini seruat iram, & à Deo quarit medelam?*

Ignoscendum planè est, nisi velimus ab altaribus diuinis eijci, excludi, exterminari, & si ad ea, tanquam ad asylum & refugium contra offensas, velimus trãsfugere: *demus alienis erroribus veniam, ut nostris impetremus.*

Eccl. 31. *Relinque proximo tuo nocentite, & tunc deprecanti soluentur peccata tua.* Hinc ecclesia catholica pacem mittit, & sanctum pacis osculum ad populũ, antè sanctam cõmunionẽ Et certò canone prohibet ne homines litigiosi ad sacros admittãtur ordines.

S. Ioannes Chrysostronus dicit, quod mysterium hoc pacis signet nos omninò puros esse debere, etiam à leuioribus culpis & cõtentionibus: *Inhumanus accedat nemo, nemo crudelis & immisericors. Hoc enim mysterium nõ à rapina tantum verum, & ab omni vel tenui inimicitia purum esse penitus iubet.*

Chr. hom. 60. ad pop. Antioch.

S. Ioannes Eleemosynarius, illustris ille Patriarcha Alexandrinus, quondam nobis reliquit memorabile exemplum: nam cum quodam die sacrum faceret, & in memoriam rediret, quod quidam clericus animo esset in ipsum offensore, eo quod ob demerita ipsum à diuinis suspendisset, rectè cum à sacris donis velum auferretur, Diacono iniunxit petitionẽ coniunctam resumeret, & tantisper recitaret donec sese ad altare referret. Ille interim tanquam naturæ necessitate vrgeretur (verè siquidem summa anxietas est, & horribilis ventris dolor, cõscientiæ remorsus) discessit ab

altari, & praecepit clericus ille altarium adesse. Quod cum adfuisset ad eius pedes protinus S. ille Patriarcha se deiecit, & ab eo veniam videntibus omnibus petijt: Hoc facto commotus clericus etiam se ad eundem Patriarcham genua prodoluit. Et cum fratri esset reconciliatus, redijt ad altare, & magna cum alacritate & fiducia cecinit: *Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris.*

*Servus in
vira eius
voss.*

O exemplum aeternam memoria dignum, hoc instrumitur liquidissime quod inutiliter is Deo sacrificium offert, qui fratri suo bellum infert. Deus eum hoc tam pridem nobis per Prophetam suum procius Evangelicum Isaiam verbis expressissimis ad modum cuiusdam dialogi praenunciavit. Et hoc eo in loco ubi Jacob, seu populus Israeliticus a Deo petebat, quare permisisset eos ieiunare, & dignatus non esset eos benignis oculis adspicere? Quare permisisset corpus suum maceraret, & simulasset se acriter:

Isa. 58.

Quare ieiunavimus, & non aspexisti, humiliavimus animas nostras, & non resisti? Quibus Dominus in hunc modum respondet: Ecce in die ieiunij vestri inveniunt voluntas vestra, & mea relinquitur. Et omnes debitores vestros repetitis. Ecce ad lites & contentiones ieiunatis, & percutis pugno impie. Nunquid tale ieiunium est, quod elegi, per diem affligere hominem animam suam? Approbo ieiunia, sed quando carnis appetitus pecuinos refrenant: quando anima sobrietate, parcitate, ac corporis sinceritate redditur temperatior, magis sobria, sapientior, piabilior, & ad misericordiam propensior. At ieiunia vestra litibus & contentionibus permixta sunt. Descendite igitur, nolite sic ieiunare, nolite in proximos immittes & implacabiles esse, si vultis ut vos exaudiam.

Nonne hoc est magis ieiunium quod elegi? Dissolve colligationes impietatis: solve fasciculos deprimentes. Hoc est, vos creditores & offensus, civilem absolutionem liberaliter vestris debitoribus tribuite, & ijs qui in vos iniuriosi fuerunt remissionem indulgete. Eos hoc prelo, quod conscientias aggravat, eximite, & umore

vindicta vestra liberate. Tunc erumpet quasi mane lumen vestrum. Et sanitas vestra citius orietur. Tunc inuocabitis & Dominus exaudiet vos, clamabitis & ecce aderit.

Vide Hier. Ofor. pa. r. i. ad hunc locum. I. Jac. 28.

D. Bern. ser. 3. in Psal. Qui habitat: nulla nocebit aduersitas, si nulla dominetur iniquitas verba ipsissima Isa. Propheta exprimamus. Ecce in die ieiunij inuenitur volumus vestra, & omnes debitores vestros repetitis. Ecce ad lites & contentiones ieiunatis, & percutitis pugno impie, nolite ieiunare sicut vsque ad hanc diem, ut audiat in excelsis clamor vester. Nonne hoc est magis ieiunium quod elegi: dissolue colligationes impietatis, solue fasciculos deprimentes: dimitte eos qui confracli sunt liberos, & onus dirumpe. Tunc erumpet quasi mane lumen tuum, & sanitas tua citius orietur, & anteibit faciem tuam, iustitia tua, & gloria Domini colliget te. Tunc inuocabo & Dominus exaudiet, clamabis, & dicet: Ecce adsum. Hæc de quarto.

De quinto dicimus quod peccata fauorum hominum, sanguinariorum & truculentorum etiam si remissa prius fuerint, tamen propter eorum ingratitude, ad computationem reuocentur. Qui vindicari vult, à Domino inueniet vindictam, & peccata illius seruans seruabit. Huius quod dicimus parabola illius serui, qui debebat Regi decem millia talenta fidem facit luculentissimè. Sed ad aliud inconueniens intolerabile veniamus.

Ecc. 28.

De sexto quam damnosa sit, exitiosa, ac perniciofa hæc inhumanitas & crudelitas vel hinc fit perspiciu, quod aditum, ad regnum caelorum omninò præcludat. Sic attestatur Propheta David forma dialogi cuiusdam dum ad instar discipuli interrogat, ut magister Deus responderet: Domine, sic discipulus, quis habitabit in tabernaculo tuo, aut quis requiescet in monte sancto tuo? Respondet magister Qui non egit dolium in lingua sua: nec fecit proximo suo malum, & opprobrium non accepit aduersus proximos suos. Qui igitur his contraria operantur, ad illud non subleuabuntur. Si ita se res habeat, quò tantem in omnem æternitatem sint perrecturi,

Vatablus annot. 5. ad Psal. 14.

cum

cum tantum hæc duæ æternæ mansiones futurae sine Paradiso nimirum & inferno, quisquis facile conceperit. Dominus exaltabit mansuetos in salutem. Quia etiam Dominus ac Saluator noster parabola Virginum fatuarum hoc nos docuit euidentissime: nec enim aliam ob causam repulsam passæ sunt, quam quod oleum, hoc est misericordiam & clementiam, non habuerint in lampadibus suis. Hinc factum est, ut clamantibus, & petentibus sibi ad domum nuptialem dari ingressum, dictum sit: *nescio vos*: sic ferreis dicitur, immitibus, implacabilibus hominibus.

Sed quid aliud etiam innuit redemptor noster in vna suarum beatitudinum dicens: *beatos esse mites* quia hereditabunt terram? terram dico, aut corporis nostri quam inhabitat anima: mitiores siquidem, & in proximum humaniores, carnem spiritui obedientiorem & subiectiorem habituri sunt: aut hanc terram in qua adhuc moticuri reptamus: nam ut pre-

Matth. 5.

Sal. ad

Cesarem.

clarè ait Salustius: *Qui benignitate, ac clementia imperium temperauerit, his candida. Et læta omnia: etiam hostes æquiores, quam alijs ciues.* Vitam etiam hic ad multos perducunt annos, cum ob summam animi, qua fruuntur tranquillitatem, tum etiam ob securitatem, nec enim aduersariorum formidine concutiuntur. Vel denique certam viuentium, ad quam mites in ea perpetuò mansuri, assumentur. S. etiam Basilus hæc Christi promissionem pertractans, paucis quidem sed acutis verbis asserit. *Cælos enim Ierusalem non esse bellatorum spoliū, sed mansuetudine præditorum hominum speratam hereditatem.*

D. Basil.

Quid? quod & ipse Tragicus Seneca illud non minus ferè Christianè, quam nos, eloquitur?

Quisquis est placido potens,

Dominusq; vita seruat innocuas manus,

Et incruentum mitis imperium gerit,

Animoq; parat, larga per mensus, diu

Falciis aui spatia, vel cælum petit,

Vellata felix nemoris Elysij nota.

Et ut ingenuè loquat, rationi admodum consentaneum

taneum

tanquam est, ut pius ac clemens Dominus suum eiusmodi hominibus pietatis, ac misericordiae expertibus obstruat paradisum: Rei siquidem sunt laesa maiestatis, ipsius Dei auctoritatem, & maiestatem usurpantes, seque de inimicis suis propria auctoritate vindicantes, contra ordinationes, & inscriptiones expressissimas, mille & mille locis publicatas, & affixas. Si etenim maiestas humana dum violatur, violatori vitam auferit, aut à patria per exilium perpetuum vel ad tempus, eijcit: Nunquid ratio postulat, ut animae illae immanis crudelitatis reae laesae maiestatis, vita priuètur aeterna, ad quam erant, nisi peccatum eis sensum ademisset, destinatae? Adhuc minoris est seueritatis vnum in suum non admittere regnum cum in eo non sit: quam vnum qui in eo sit, in exilium pellerè. Par quippe est hic & ibi ratio. Quid facerent eiusmodi spiritus si beatitudine donarentur, eorumque potestas accresceret, si dum hic vixerunt tam portentosa fuerunt audaciae ac praesumptionis? Pomum discordiae, inter ipsos caelicolas perpetuo, nunc ob hanc, nunc ob illam causam, iactitarent, nuptias caelestes perturbarent, non secus ac pomum, quod Eris dea discordiae inter Deos Deaque, dum publice in mensa sese exhilarat, cum hac inscriptione, proiecit, *trium pulcherrima*, nam omnes illos conuiuas commouit, & postmodum, totum orbem bello Troiano, cuius origo hoc fuit pomum.

Vid. Lucianum.

Spiritus illi non quiescerent: os distorquerent, nullo non tempore fronte essent caperata, mutirent, infrederent, sterideret dentibus, ac in alios ut canes irruerent, imperu violento: *foris canes, foris canes*. Eumenides essent & furiae caelestes, quibus boni in caelis, ut mali in abyssis infernalibus exagitarentur:

Virg.

Quo furibunda domum monstro permisceat omnem.

Quid? an tales animae in caelos importarentur? Plebs ipsa & infima multitudo sibi imaginatur, quod daemones ipsi eiusmodi respuant homines, Nunquid intellexistis quod de milite quodam demortuo, qui sub Chiliarcho quodam seu tribuno militari, stipendiarius

dum fecit, nostra ætate, denarrari solet? Dicitur quod cum miles illius fuisset legionis seu regimenti quod omnibus terrori erat, ex hac vita abreptus in inferos detrusus est. Ibi cepit turbas concitare, & vtilitas fuerat in mundo hoc, se gerere, tanquam magister & alter Rhodomontius nunc in hunc, nunc in illum irruebat; & vt ad pulsandos verberandosq; homines fuerat exercitissimus, ita ibidem faciebat, Vbi Lucifer hominem ea non asperitate dumtaxat, sed feritate, quam ne immanissima quidem ferarum omnium fera possent attingere, suis consulendum esse rebus, ratus, illum inferno deturbauit. Simulq; ferid inhibuit ne vnquam illius legionis miles in infernale consortium admitteretur. Ita vt cum & ipse Chiliarchus e vita excessisset, nec ab excubijs infernalibus suscipi posset: cepit tormentis bellicis infernalibus illa loca, vt susciperetur, impugnare & diuerberare.

Dicetis Æsopica hæc sunt ludiera, ad forum excogitata sunt hæc omnia, Quis dubitat? Sed non intelligitis Dominum Deum voce populi significare velle, quod Rolandos istos furiosos, qui orbem vniuersum territant, etiam impijssimi homines odio habeant, horreant, execrentur, quanto magis ipsa diuina bonitas? Si illi quibus cum his truculentis hominibus magna est conuentio, vix audent in suam eos admittere societatem, qua ratione suprema illa bonitas cui prorsus repugnant, eisdem in suam cooptabit & adsciscet gloriam?

Qua conuentio Christi ad Belial? Qui agnus ille beatissimæ Virginis filius, posset cum lupis his habitare: *Habitabit lupus cum agno?* An permittet, vt accipitres caniuori & turbulenti inter dulces & mites columbas in omnem æternitatem sortiantur mansionem? Patietur ne filios suos pacificos, mites, misericordes, cum his bellicosis ac trucibus hominibus in æternam vitam agere?

Beati pacifici quoniam filij Dei vocabuntur.

Matt. 9.

Cum hominibus dico, quorum vix in sepulchris
ossa quiescunt?

Exoriare aliquis nostris ex ossibus ultor.

Qui face Dardaneos ferroq; sequare Nepotes.

Cum hominibus, qui in medijs adhuc, quibus eru-
tiantur flammis, acri certamine inter se decertant,
ossa ossibus concutiunt, vt Ezeocles & Polynices fra-
tres facere dicuntur? Nequaquam, (animæ dilectis-
simæ) Hominibus itis implacabilibus in cælo locus
non est, sed mansueris dumtaxat, flexibilibus & ad
condonandum propensis, & ijs, qui quasi infantes, si-
ne felle sunt & cholera: aut si aliquo iræ motu fue-
rint correpti, vt infantes statim placantur & tran-
quillantur.

Oraculum Christi est, sic suos alloquentis discipu-
los: *Amen dico vobis, nisi conuersi fueritis, & efficiamini* *Matt. 18.*
sicut paruuli, non intrabitis in regnum calorū. Vere igitur
misericors est, qui quasi infans difficilimè irascitur,
facilimè sedatur, citissimè misericordia mouetur, et-
iam si is Religiosus sit nihil habens proprium, aut
pauper, cui nec pecunia est, nec panis què in eleemo-
synam eroget. Si etenim pauperes offensi citò ad mi-
sericordiam cōmoueantur, si suis inimicis beneuole-
tiæ signa exhibeant, verbis eos alloquantur pacificis
ac mollibus, vt eos ad pœnitentiam alliciant S. Bern.
eos appellat misericordes: *Sunt quidam misericordes,*
ait, de his, que ad ipsos non pertinent: qui scandalizantur, *Ber. ser. 40*
quod non datur omnibus abundanter: sic tamen, vt ipsi ne
in modico quidem grauentur, qui si misericordes essent, de
suo facere deberent misericordiam, si non possent de terrena
substantia, de voluntate bona darent eis, qui contra eos for-
tasse peccare videntur: darent dulce signum, verbum bonū,
quod est super datū optimum, vt eorum mentes ad paniten-
tiā reuocarent. Denique his omnibus, quos in peccato esse
cognoscerent, compassionem impenderent, & orationem.
Ecce non pluribus constat, vt quis sit misericors, &
vt talis cæli assequatur beatitudinem.

Igitur

Igitur maesti este animo, ó Christiani, pro virili parte, totoque molimine in huius excellentissima virtutis misericordiae exercitium incumbite. Imitemini bonum illú patremfamilias, illius erga filium suum prodigum clementiam vobis ob oculos proponite, ne propter voluptatulam, quæ comes est vindictæ, cruces animabus vestris perpetuas in hac vita adiungatis, & in alia tormenta & cruciatus sine fine duraturos vobis desponseris.

CONCIO DVODECIMA.

Græca. Thema. Καὶ ἐσπλαγγίσθη.

Vulgata. Et misericordia motus est.

Syriaca. Et misertus est eius.

Factâ breui repetitione, prout fert mea consuetudo, præcedentis sermonis, talis fuit propositio.

Dicemus hodie, no die,	}	I. Quod mirum in modum conducat anima, & quomodo si quis misericors sit. & in pauperes largus & beneficus. Quod etiam corpori conferat, bonorumque temporalium multiplicationem adferat.
		II. Quod commodum hoc sit & salutare in moris articulo, & post mortem.
		III. Inuestina contra Christianos pietatis expertes & auaros, unde fit ut tales existant.
- Aue.

I.

QVOD MIRVM IN MODVM CON-
ducat anima, & quomodo, si quis misericors sit. &
in pauperes largus & beneficus. Quod etiam corpori
conferat, bonorumque temporalium multi-
plicationem adferat.

Paulus